

Temaatilise riikliku järelevalve teostamise õiend

I SISSEJUHATUS

1. Järelevalve teostamise koht ja alus

Järelevalvet teostati Tallinna Saksa Gümnaasiumis Harju maavanema 23.04.2014 korralduse nr 1-1/844-k alusel.

2. Järelevalve teostamise eesmärk, aeg ja teostaja

2.1 Järelevalve teostamise eesmärgiks oli välja selgitada erivajadusega õpilaste õppe korraldamine ja Eesti Hariduse Infosüsteemis (edaspidi EHIS) kajastatud andmete vastavus tegelikule olukorrale; pedagoogide täienduskoolituse korraldamine ja EHISes kajastatud andmete õigsus.

2.2 Järelevalvet teostati 28.04 - 07.05.2014.

2.3 Järelevalvet teostas Harju Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna haridus- ja kultuuritalituse peainspektor Evi Lauer.

3. Järelevalve teostamisel kasutatud metoodika

3.1 Tutvuti õppeasutuse dokumentatsiooniga, analüüsiti selle sisu ja võrreldi dokumentides kajastatud andmeid EHISe andmetega.

3.2 Vesteldi õppeasutuse direktori, õppealajuhatajate, tugispetsialistide ja õpetajatega.

3.3 Tutvuti õppeasutuse õppe- ja kasvukeskkonnaga.

4. Lühülevaade õppeasutusest

4.1 Õppeasutuse omandivorm ja aadress: munitsipaalkool, J Sütiste tee 20, 13411 Tallinn

4.2 Õppeasutuse liik: põhikool ja gümnaasium, mis tegutsevad ühe asutusena

4.3 Õppeasutuse pidaja: Tallinna Linnavalitsus

4.4 Õppekeel: eesti keel

4.5 Õpilaste üldarv: 907

4.6 Pedagoogide üldarv: 77

II OLUKORRA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

Teema: õpilase arengu toetamine

1. Hariduslike erivajadustega (edaspidi HEV) õpilase õppe korraldamine (tabelid 1–4)

Tabel 1. HEV õppe korraldus

Kehtestatud õppekavas (jah/ei)	Kooli õppenõukogu arvamus (jah/ei)	Kooli hoolekogu arvamus (jah/ei)	Kooli õpilasesinduse arvamus (jah/ei)	Õppekava avalikustamine veebis (jah/ei)	Koordineerija määramine (dir kk nr, kuupäev)
Jah	Jah	Jah	Ei	Jah	3-1/85 10.01.2008

Tabel 2. Rakendatavad tugimeetmed HEV õpilase arengu toetamiseks

Tugiteenused	Haridusliku erivajadusega õpilaste arv		Individaalse arengu jälgimise kaart	
	EHIS	Dok	Õpilaste arv	% HEV õpilaste arvust
Õpiabirühm põhiharidust omandavatele õpilastele eripedagoogilise abi osutamiseks	37	37	37	60
Õpiabirühm põhiharidust omandavatele õpilastele logopeedilise abi osutamiseks	0	0	0	0
Õpe HEV õpilaste klassis	0	0	0	0
Individaalne õppekava	2	2	2	3
Väikeklass	3	3	3	5
Eesti keele teise keelena õpe	3	3	3	5
Ühe õpilase õpetamisele keskendatud õpe	1	1	1	1
Tugiisik koolikorraldusliku meetmena	16	16	16	26
Kokku	62	62	62	100

Tabel 3. Tugispetsialistide ja tugimeetmeid rakendavate pedagoogide ametikohad ja osalemine täienduskoolitustel

Ametikoha nimetus	Kehtestatud ametikohtade arv	Täidetud ametikohade arv	Ametikohal töötavate pedagoogide arv	Pedagoogide arv, kes on osalenud ametikohaga seotud eripedagoogilisel kursusel viimase viie aasta jooksul	
				EHIS	Dok
Eripedagoog	1,0	1,0	1	1	1
Logopeed	0	0	0	0	0
Koolipsühholoog	1,0	1,0	1	1	1
Sotsiaalpedagoog	1,0	1,0	1	1	1
Pikapäevarühma kasvataja	1,5	0,82	1	0	0
Õpilaskodu kasvataja	0	0	0	0	0
Õpiabirühma õpetaja	0	0	0	0	0
HEV õpilaste klassi õpetaja	0	0	0	0	0
Kokku	4,5	3,82	4	3	3

Tabel 4. Õppekeelest erineva emakeelega õpilastele kohaldatavad tugiteenused

Tugimeetmed	Erineva emakeelega õpilaste arv	
	EHIS	Dok
Individuaalne õppekava	0	0
Eesti keel teise keelena	3	3
B-võõrkeele õppes loobumine	0	0
Emakeele- ja kultuuriõpe	0	0
Koolipsühholoogiline abi	0	0
Logopeediline abi	0	0
Kokku	3	3

1.1 HEV õpilase õppe korralduse põhimõtted kooli õppekavas ja tugimeetmete rakendamine (tabelid 1 ja 2)

Kooli õppekava on avalikustatud veebilehel. Õppekava üldosas on kirjeldatud, kes on HEV õpilased. Õppekava lisas 14 on uusimmigrantide õppe korraldus. Uusimmigrantide õppe ja kasvatus korraldamisel lähtutakse Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt väljastatud dokumendist „Uusimmigrantide lapsed Eesti hariduses“. Kooli õppekeele ebapiisav valdamine toob kaasa vajaduse teha muudatusi või kohandusi õppe sisus, kestuses, koormuses, õpikeskkonnas jms. Uusimmigrantile koostatakse individuaalne õppekava (edaspidi IÕK), rakendatakse integreeritud eesti keele ja aineõpetust, kasutatakse lisatundide võimalust. Põhikooli lõpueksamit eesti keeles on võimalik sooritada eesti keel teise keelena.

Õppekava lisas 15 on kirjeldatud koolis pakutavaid tugiteenuseid: õpiabi ainetunnis, ainealane õpiabiplaan, õpiabirühm logopeedilise abi osutamiseks, IÕK koostamine õpiabitundideks lähtuvalt klassi- või aineõpetaja töökavast, määramine HEV õpilaste klassi või rühma, psühholoogiline ja sotsiaalpedagoogiline nõustamine.

Kooli õppekava, sh HEV õpilaste õppe korralduse põhimõtteid, on arutatud õppenõukogus ja hoolekogus ning avaldatud arvamust võtta uus õppekava aluseks õppe- ja kasvatusgevuse korraldamisel.

Õpilasesinduses ei ole arutatud koolikorralduslikke küsimusi, sh õppekava. Seega on täitmata põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (edaspidi PGS) § 17 lõige 2, mille kohaselt esitatakse kooli õppekava ja selle muudatused enne kehtestamist arvamuse andmiseks lisaks kooli hoolekogule ja õppenõukogule ka õpilasesindusele. Õpilasesindus on tegelnud klassiväliste ürituste korraldamisega, koosolekute protokollid ei vasta protokollide koostamise nõuetele. Edaspidi on soovitatav kaasata õpilasesindust õppe- ja kasvatusgevusega seotud probleemide lahendamisse ning toetada õpilasesinduse dokumentatsiooni vormistamisel.

Direktor on määranud HEV õpilaste õppe koordinaatori, kes töötab koolis eripedagoogi ametikohal. Tema ülesanded on määratud tugisüsteemi koordinaatori ametijuhendis: õpetajate juhendamine ja toetamine HEV õpilaste väljaselgitamisel, koostöö teiste tugispetsialistide ja aineõpetajatega, rakendatud meetmete tulemuslikkuse hindamine ja ettepanekute tegemine õpetajale, lapsevanemale ja direktorile edasiseks tegevuseks.

Järelevalve teostamise ajal tutvuti tugisüsteemi 2012/2013. õppeaasta töö aruandega. See sisaldas tugispetsialistide loetelu, tugisüsteemi eesmärged, töökorraldust ja ettepanekuid. Aruandele olid lisatud tugispetsialistide aruanded, mis sisaldasid tegevuste arvnäitajaid, kuid puudus analüüsiosa.

Kokkuvõtteks võib öelda, et koolis on olemas süsteem HEV õpilaste õppe ja kasvatus korraldamiseks. Parendusvaldkonnaks on HEV õpilaste õppe dokumenteerimine, kokkuvõtete ja aruannete koostamine ning nende analüüs.

EHISE sissekannete järgi kuulub 37 ajutiste õpiraskustega õpilast seitsmesse õpiabirühma. Õpiabirühmade tööd teostab eripedagoog õppetundide ajal. Iga õpilane käib õpiabirühma tunnis kolm korda nädalas. Kuna õppekava lisas 15 on kirjas, et õpiabirühmas toimub õpilaste suulise ja kirjaliku kõne arendamine, kõnepuute korrigeerimine, siis oleks soovitatav analüüsida, kas põhjus nende määramiseks õpiabirühma logopeedilise abi osutamiseks on ajutised õpiraskused või kirjutamis-, lugemis- ja/või arvutusraskused.

11 ajutiste õpiraskustega õpilasele on määratud koolikorraldusliku tugimeetmena tugiisik. Selline märge on ka EHISes. Kooli poolt määratud tugiisiku ülesandeks on toetada õpilast toimetulekul õppetöös ja igapäevaelus. Tugiisik jälgib õpilase õpitulemusi, koolikohustuse täitmist, sotsiaalseid probleeme jms. Vajadusel soovib rakendada tugimeetmeid.

Kahele õpilasele on koostatud IÕK-d üksikutes õppeainetes (matemaatikas, eesti keeles ja loodusõpetuses). IÕK täitmise analüüs veerandi lõpus aineõpetaja, õpilase ja vanema osavõtul. Õppeveerandi jooksul toimuvad nõustamised ja konsultatsioonid vastavalt vajadusele. Kokkuvõtte tegemisse on kaasatud ka eripedagoog.

Ühe õpilase õpetamisele keskendatud õpet rakendatakse ühele õpilasele nõustamiskomisjoni soovitusel. Eelnevalt kasutas kool MTÜ Nirk väikeklassi teenust. Seda õpilast õpetab neli õpetajat: klassiõpetaja (eesti keel, muusika, loodusõpetus ja matemaatika), kehalise kasvatuse, saksa keele ja kunstiõpetaja. Õpilane õpib põhikooli riikliku õppekava järgi. Talle on avatud individuaalse arengu jälgimise kaart. Õpetajatel on koostatud töökavad vastavalt kooli ainekavadele.

Koolis on avatud väikeklass, kus õpib nõustamiskomisjoni soovitusel kolm õpilast. Direktor on andnud välja käskkirja õpilaste määramiseks väikeklassi.

Koolis on kolm uusimmigranti, kellele õpetatakse eesti keelt teise keelena. Õpetajad on läbinud koolituse eesti keel teise keelena ja omavad pikaajalist kogemust eesti keele õpetamises uusimmigrantidele. Eesti keele õpetamiseks kasutatakse lisatundide võimalust. Kõik kolm saavad eesti keele lisaõpet kaks tundi nädalas. Sissekanded EHISesse vastavad koolis olevatele dokumentidele.

Välisriigis õpib kaks õpilast (üks vahetusõpilasena ja teine perekondlikel põhjustel).

Kool korraldab ainealaselt andekate õpilaste juhendamist, andes neile lisaülesandeid ainetundides ja juhendades olümpiaadideks, konkurssideks valmistumisel.

Vanemate soovil õpib kodusõppel üks õpilane. HEV õpilaste hulka EHISes on ta kantud andekuse tõttu. Koolijuhil selgituse kohaselt on tegemist esmakordse kodusõppe juhtumiga koolis, mistõttu kehtivad koolijuhil ja lapsevanemate vahelised suulised kokkulepped.

Kõikidele HEV õpilastele on avatud individuaalse arengu jälgimise kaardid, mille koostamise ja täitmise eest vastutab HEV koordinaator, kooli eripedagoog.

1.2 Tugispetsialistide koosseis ja ettevalmistus (tabel 3)

Koolis on kehtestatud tugispetsialistide ja tugimeetmeid rakendavate pedagoogide ametikohad.

Koolis töötavad psühholoog, sotsiaalpedagoog ja eripedagoog, kõigil on üks ametikoht.

Kõik tugispetsialistid on läbinud viimase viie aasta jooksul ametikohast lähtuvalt täienduskoolitusi (näiteks *Ohvriterapia*, *Suhtlemine väärkoheldud lapse ja tema pereliikmetega*,

Riskis oleva pere toetamine, Agressiivsuse leevendamine, Karjäärikoordinaatorite baaskoolitus, Lahenduskeskne lühiteraapia, Laste nõustamine ja psühhoteraapia, Psüühikahäired koolilastel, Eneseregulatsioonist lastel, Rehabilitatsiooniteenus alaealiste komisjoni suunatutele, Kõnehäired ja nende hindamine, Laste agressiivsuse kujunemine ja selle tagajärjed, HEV õpilase õppe koordineerija roll koolis).

1.3 Õppekeelest erineva emakeelega õpilastele kohaldatavad erisused (tabel 4)
Õppekeelest erineva emakeelega õpilastele õpetatakse eesti keelt teise keelena.

2. Pedagoogide täienduskoolituse korraldamine (tabelid 5 ja 6)

Tabel 5. Täienduskoolituses osalemine

Õppeaastad	Läbitud tundide arv kokku	Juhid			Õpetajad			Tugispetsialistid			Muu personal	
		EHIS	Dok	%	EHIS	Dok	%	EHIS	Dok	%	Dok	%
2010/2011 Eestis	3047	91	91	3	2833	2833	93	102	102	3	21	1
2010/2011 rahvusvaheliste l koolitustel	80	0	0	0	80	80	100	0	0	0	0	0
2011/2012 Eestis	4553	151	151	3	4339	4339	95	39	39	1	24	1
2011/2012 rahvusvaheliste l koolitustel	193	0	0	0	193	193	100	0	0	0	0	0
2012/2013 Eestis	4516	134	134	3	4162	4162	92	204	204	4	16	1
2012/2013 rahvusvaheliste l koolitustel	382	0	0	0	382	382	100	0	0	0	0	0
Kokku	12 771	376	376	3	11 989	11 989	94	345	345	2	61	1

Tabel 6. Täienduskoolituse finantseerimine

Täienduskoolituse finantseerimine 01.01.2012 – 31.12.2012	Summa eurodes	Protsent täienduskoolituskulust
Riigi poolt eraldatud vahendid	17 767	100
Pidaja poolt eraldatud vahendid	0	0
Projektidest ja muudest allikatest finantseeritud täienduskoolituskulu	0	0
Koolituskulu kokku	17 767	100

2.1 Pedagoogide täienduskoolituse võimaldamisel lähtumine kooli õppekavas, arengukavas, üldtööplaanis, sisehindamisel määratletud põhisuundadest ja valdkondadest ning riiklikest prioriteetidest

Kooli arengukava 2012-2014 tegevuskavas on planeeritud *koolitussüsteemi väljatöötamine, mis hõlmab õpetajate kvalifikatsiooni tõstmist, abi- ja halduspersonali koolitust, sisekoolitusi õpetajatele ja koolitusi lapsevanematele*. Kooli selgituste kohaselt saavad õpetajad valida vajalikke koolitusi lähtuvalt arengukavast. Samuti arvestatakse ainesektsioonide arvamust täienduskoolituste valikul. Uute riiklike õppekavade rakendamisega on korraldatud sisekoolitusi ja võimaldatud õpetajatel osaleda ainealastel koolitustel.

2013/2014. õppeaasta üldtööplaanis on õpetajate jt täienduskoolitusi mainitud kolmel korral (septembris *Õppealajuhataja kui kaasav muutuste juht*, oktoobris *Aktiivõppepäev kogu koolile*, novembris *Esmaabikoolitus*).

2.2 Pedagoogide täienduskoolituse tulemuslikkuse analüüsimine, täienduskoolituse rahastamise allikad ning andmete õigsus EHISes

Pedagoogide täienduskoolitust vaadeldi 2010/2011., 2011/2012. ja 2012/2013. õppeaastati koolis olevate dokumentide põhjal ning võrreldi sama perioodi sissekannetega EHISes.

Pedagoogide täienduskoolituse tulemuslikkuse analüüsi kirjalikult ei olnud. 2013/2014. õppeaasta koolitusplaan sisaldas teemasid, toimumise aega ja läbiviijaid. Märkuste lahtrisse on õppealajuhataja teinud sissekanded „täidetud“ või „toimunud“. Selles plaanis on soovitatav kajastada ka ressursside kasutamist (kooli eelarvest, koolile tasuta, projektidest jms). Õppealajuhataja selgitas, et koolituste tulemuslikkust on arutatud tema juures, kus õpetaja on kõnelnud õpitu kasutamisest õppetundides. Koolituste vajadust ja tulemuslikkust on arutatud kevadel toimunud ainekomisjonide koosolekutel. Et kõik pedagoogid oskaksid hinnata koolituste tulemuslikkust, on soovitatav korraldada õppepäev täienduskoolituse kavandamisest, hindamisest, mõjust koolile ja õpilasele jms.

Õppealajuhataja sõnusti on koolitused abiks kooli õppe- ja kasvatustegevuse parendamisel. Näiteks kujundava hindamise koolituse tulemuseks oli kooli hindamisjuhendi muutmine. Kool on lähtunud koolituste valikul õpilase arengu toetamisest. Näiteks on tugispetsialistid ja klassiõpetajad läbinud koolitusi, kuidas tulla toime muutunud õpilastega muutunud maailmas, kuidas parendada koostööd kooli ja kodu vahel jms. EHISes märgitud pedagoogide täienduskoolituse andmed on kooskõlas koolis oleva dokumentatsiooniga.

III TEMAATILISE RIIKLIKU JÄRELEVALVE PRIORITEEDIST LÄHTUV KOKKUVÕTE

1. Hariduslike erivajadustega õpilase õppe korraldamine

Kooli õppekava on avalikustatud veebilehel. Õppekava üldosas on kirjeldatud, kes on HEV õpilased. Õppekava lisades on uusimmigrantide õppe korraldus ja koolis pakutavad tugiteenused. Kooli õppekava, sh HEV õpilaste õppe korralduse põhimõtteid, on arutatud õppenõukogus ja hoolekogus ning avaldatud arvamust võtta uus õppekava aluseks õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel. Õpilasesindus ei ole avaldanud arvamust õppekava kohta. Õpilasesindus on tegelnud klassiväliste ürituste korraldamisega, koosolekute protokollid ei vasta protokollide koostamise nõuetele. Edaspidi on soovitatav kaasata õpilasi õppe- ja kasvatustegevusega seotud probleemide lahendamisse ning abistada neid õpilasesinduse dokumentatsiooni vormistamisel.

Direktor on määranud HEV õpilaste õppe koordinaatori, kes töötab koolis eripedagoogi ametikohal. Koolis töötavad psühholoog, sotsiaalpedagoog ja eripedagoog, kõigil on üks ametikoht.

Kõik tugispetsialistid on läbinud viimase viie aasta jooksul ametikohast lähtuvalt täienduskoolitusi. Järelevalve teostamise ajal tutvuti tugisüsteemi 2012/2013. õppeaasta töö aruandega, mis sisaldas tegevuste arvnäitajaid, kuid puudus analüüsiosa. HEV õpilaste õppe kajastamise parendusvaldkonnaks võiks olla andmete kogumine, kokkuvõtete ja aruannete koostamine ning nende analüüs.

Koolis on rakendatud järgmisi tugimeetmeid: õpiabirühmad logopeedilise abi osutamiseks, väikeklass, ühe õpilase õpetamisele keskendatud õpe ja koduõpe vanema soovil. Kool õpetab

uusimmigrantidele eesti keelt teise keelena. Vajadusel koostatakse individuaalsed õppekavad üksikutes õppeainetes. Kõikidele HEV õpilastele on koostatud individuaalse arengu jälgimise kaardid, mille koostamise ja täitmise eest vastutab HEV koordinaator, kooli eripedagoog.

2. Pedagoogide täienduskoolituse korraldamine

Pedagoogide täienduskoolitust vaadeldi 2010/2011., 2011/2012. ja 2012/2013. õppeaastati koolis olevate dokumentide põhjal ja võrreldi sama perioodi sissekannetega EHISes.

Kooli arengukava 2012-2014 tegevuskavas on planeeritud *koolitussüsteemi väljatöötamine, mis hõlmab õpetajate kvalifikatsiooni tõstmist, abi- ja halduspersonali koolitust, sisekoolitusi õpetajatele ja koolitusi lapsevanematele*. Õpetajad saavad valida vajalikke koolitusi lähtuvalt arengukavast. Uute riiklike õppekavade rakendumisega on korraldatud sisekoolitusi ja võimaldatud õpetajatel osaleda ainealastel koolitustel.

Pedagoogide täienduskoolituse tulemuslikkuse analüüsi kirjalikult ei olnud. 2013/2014. õppeaasta koolitusplaan sisaldas teemasid, toimumise aega ja läbiviijaid. Märkuste lahtrisse on õppealajuhataja teinud sissekanded „täidetud“ või „toimunud“. Selles plaanis võiks kajastuda ka ressursside kasutamine (kooli eelarvest, koolile tasuta, projektidest jms). Õppealajuhataja selgitas, et koolituste tulemuslikkust on arutatud tema juures, kus õpetaja on kõnelnud õpitu kasutamisest õppetundides. Koolituste vajadust ja tulemuslikkust on arutatud kevadel toimuvatel ainekomisjonide koosolekutel.

Õppealajuhataja sõnusti on koolitused abiks kooli õppe- ja kasvatustegevuse parendamisel. Näiteks kujundava hindamise koolituse tulemuseks oli kooli hindamisjuhendi muutmine. Kool on lähtunud koolituste valikul õpilase arengu toetamisest. Näiteks on tugispetsialistid ja klassiõpetajad läbinud koolitusi, kuidas tulla toime muutunud õpilastega muutunud maailmas, kuidas parendada koostööd kooli ja kodu vahel jms.

EHISesse kantud pedagoogide täienduskoolituse andmed on kooskõlas koolis oleva dokumentatsiooniga.

IV ETTEPANEKUD KOOLI DIREKTORILE

4.1 Analüüsida, kas õpiabirühma määramisel logopeedilise abi osutamise põhjuseks on ajutised õpiraskused või kirjutamis-, lugemis- ja/või arvutusraskused.

4.2 Parendada HEV õpilaste õppe korralduse dokumenteerimist, kokkuvõtete ja aruannete koostamist ning nende analüüsi.

4.3 Kaasata õpilasesindus õppe- ja kasvatustegevusega seotud probleemide lahendamisse ning abistada neid dokumentatsiooni vormistamisel.

4.4 Võimalusel korraldada personalile õppepäev täienduskoolituse kavandamisest, hindamisest, mõjust koolile ja õpilasele jms.

V ETTEKIRJUTUSED KOOLI DIREKTORILE

5.1 Esitada kooli õppekava ja selle muudatused enne kehtestamist arvamuse andmiseks lisaks kooli hoolekogule ja õppenõukogule ka õpilasesindusele vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 17 lõikele 2. Täitmise tähtaeg 01.09.2014.

Ettekirjutuste adressaadil esitada maavanemale kirjalik aruanne ettekirjutuste täitmisest viie päeva jooksul pärast õiendis ettenähtud tähtaega e-aadressil info@mv.harju.ee.

VI RIIKLIKU JÄRELEVALVE TEOSTAJA

Evi Lauer
Haridus- ja kultuuritalituse peainspektor
Haridus- ja sotsiaalosakond
Harju Maavalitsus
/allkirjastatud digitaalselt/

Õiend edastatud: Haridus- ja Teadusministeerium hm@hm.ee
Tallinna Linnavalitsus lvpost@tallinnlv.ee
Tallinna Saksa Gümnaasium kool@saksa.tln.edu.ee